

VERMES MIKLÓS Fizikaverseny
2018. április 28.
III. forduló

Vermes Miklós
(1905-1990)

Kossuth-díjas középiskolai fizika-, kémia- és matematikatanár,
kiváló tankönyvíró és kísérletező.

X. osztály

I. feladat

- 1) Egy 8 m átmérőjű léggömb 20°C-os, 2,2 atm nyomású héliummal van töltve.
A levegő sűrűsége normál állapotban $1,293 \text{ kg/m}^3$, a héliumé $0,1786 \text{ kg/m}^3$.

- a) Mekkora a léggömbben levő He mennyiség tömege? 2 p
b) Mekkora tömegű testtel lehet maximálisan terhelni a léggömböt, ha a légnyomás $9,86 \cdot 10^4 \text{ Pa}$, a levegő hőmérséklete 20°C és a léggömb köpenyének súlya 100 N? 3 p

- 2) Indokold meg az alábbi kérdésekre adott válaszaid!

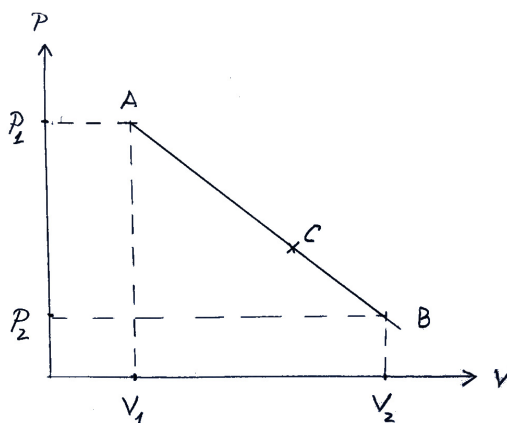
- a) Azonos erő szükséges-e ahhoz, hogy egy üres vödröt levegőben vagy vízzel telt vödröt vízben tartsunk? 1,5 p
b) Nagyobb vagy kisebb a Föld körül keringő űrhajóban a folyadékba helyezett testre ható felhajtóerő, mint a Föld felszínén? 2 p
c) Üvegcád aljára gumidugót helyezünk. A dugót pálcával a kád aljához szorítva higanyt öntünk a kádba úgy, hogy az a dugót ellepje. A pálcát elvéve a dugó nem emelkedik a felszínre, pedig sűrűsége sokkal kisebb a higany sűrűségénél. Magyarazzuk meg a jelenséget! 1,5 p

II. feladat

$p_1 = 4 \cdot 10^3 \text{ N/m}^2$, $V_1 = 1,12 \cdot 10^{-2} \text{ m}^3$, $T_1 = 546 \text{ K}$ adatokkal jellemzett héliumgázt úgy viszünk át a $p_2 = 10^3 \text{ N/m}^2$, $V_2 = 4,48 \cdot 10^{-2} \text{ m}^3$, $T_2 = 546 \text{ K}$ adatokkal jellemzett állapotba, hogy a pV diagrammon az állapotot meghatározó pont egy egyenesen mozogjon.

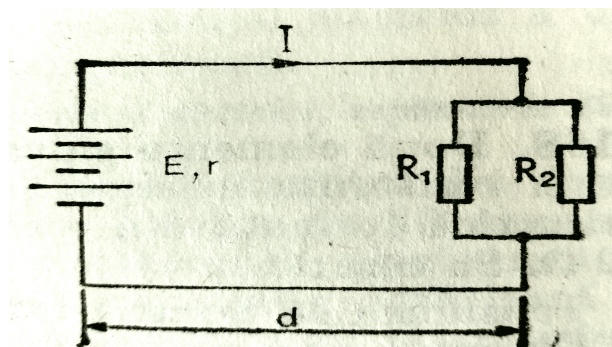
Az egyetemes gázállandó értéke $8,31 \text{ J/molK}$.

- a.) Mennyi a folyamat C pontjában elért T_m legmagasabb hőmérséklet? 4 p
b.) Mennyi a hőcsere értéke az AC és CB szakaszokon? 4,5 p
c.) Mennyi az átlagos mólhő az AC és CB szakaszokon? 1,5 p

III. feladat

Az ábrán látható áramkörben az R_1 és az R_2 ellenállások egymással párhuzamosan vannak kapcsolva és $E = 130 \text{ V}$ elektromotoros feszültségű és $r = 1 \text{ } \Omega$ belső ellenállású egyenáramú feszültségforrással van táplálva. A két ellenállás a feszültségforrástól $d = 100 \text{ m}$ -re van bekötve rézhuzalok segítségével. A szálak teljes ellenállása $R = 3,4 \text{ } \Omega$. Ismerve a szálakban kialakuló áramerősség értékét, $I = 5 \text{ A}$, ha az R_1 ellenállás értéke $64,8 \text{ } \Omega$, határozzátok meg:

a) a kapocsfeszültség értékét a feszültségforrás sarkain,	1 p
b) a vezetőszálakon a feszültségesés értékét,	1 p
c) a szálak keresztmetszetének értékét,	1 p
d) az R_2 ellenállás értékét,	2 p
e) a két ellenálláson leadott teljes teljesítmény értékét.	2 p
f) Mennyivel változik az áramerősség értéke, ha az összekötő szálak vastagságát a kétszeresére növeljük?	3 p

A réz fajlagos ellenállása $1,7 \cdot 10^{-8} \text{ } \Omega \text{ m}$.